

Begrazing door cavia's

Johan Heirman

Begrazing als beheersvorm van natuurreservaten wordt steeds meer toegepast. Dat is niet enkel omdat het praktisch en goedkoper zou zijn dan maaien, maar ook omdat bij een oordeelkundig begrazingsbeheer een 'natuurlijker ogende' vegetatie ontstaat met meer variatie door allerlei overgangen van heel kort naar vrij ruig. Zoets is dan weer van belang voor insecten zoals vlinders. De doorsnee natuurtuin is te klein om er koniks of Schotse hooglanders op los te laten. Zelfs voor schapen heb je al gauw een behoorlijke oppervlakte van doen, en de dieren vragen veel verzorging. Konijnen hebben een geschikter formaat, maar hun grote nadeel is dat ze het graven niet kunnen laten. In een duin kan dat voor plezierige en gewenste dynamiek zorgen, maar in een kleine tuin, met zorgvuldig aangelegde gradiënten, zou het een ramp zijn.

Cavia's hebben dat nadeel niet, terwijl zij voor het overige toch een begrazingseffect creëren dat erg lijkt op dat van konijnen. Sommige plekken met smakelijke grassen worden zeer kort afgegraasd, dat zorgt voor tijdelijk open plekjes waar dan door hen versmadede planten zoals ruikgras en jacobskruiskruid kiemen (net zoals in door konijnen begraasde duinen).

Andere plaatsen laten ze lang groeien, ze maken er typische loopgraven in waar ze zich bij dreigend gevaar terugtrekken, en waar ze latrines aanleggen (helemaal zonder maaien kun je dus nooit met alleen maar cavia's).

Eén dier per 100 m² is wel genoeg.

Je kunt ze beter weghouden uit orchideeën-hooilandjes, want ze kunnen vrij baldadig zijn. Graag knabbelen ze de bloeiende stengels van bijvoorbeeld wilde margriet en orchideeën onderaan door, en eten daarna de hele stengel op; als ze daarbij gestoord worden, laten ze de afgeknaagde plant gewoon liggen en beginnen later aan een andere.

Guinese biggetjes zijn exoten. Maar koeien, paarden, schapen, geiten, ezels

en zelfs konijnen zijn dat ook. Bovendien zijn cavia's best leuke beestjes. In een ommuurde stadstuin kun je er niet veel bezwaar tegen hebben. In een tuin op het platteland lijkt het wel verstandig de dieren op het eigen terrein te houden met gaas. Als ze de vrije loop krijgen verwilderen ze snel, zelfs als ze in hun jeugd veelvuldig door kinderen geknuffeld werden. Menselijk gezelschap laat hen daarna toch nooit meer helemaal onverschillig: ze verraden hun aanwezigheid door luid piepen (in de hoop op een worteltje?) en komen nieuwsgierig naderbij als je in de tuin zit, maar ze laten zich niet meer ter hand nemen.

Kies alleen de kortharige variëteiten met gladde pels, de langharige zijn niet waterdicht en daardoor veel koudegevoeliger. Om esthetische redenen geniet de wildkleurige, donkerbruine variëteit (echt agoeti schijnt niet te bestaan bij de cavia's) mijn persoonlijke voorkeur.

Gezonde cavia's kunnen niet al te strenge winters bij ons buiten overleven. Maar tegen strenge vorst zijn ze

Johan Heirman's door een cavia begraasde natuurtuin in Gent

foto: Johan Heirman

niet bestand (daarom ook loopt het niet uit de hand wanneer ze onverhoopt zouden ontsnappen).

Het best biedt men ze een goed geïsoleerd schuilhok met een kleine inloopopening aan (8-10 cm volstaan ruimschoots) op een beschutte plek.

Misschien valt bij zeer stenge koude een 'vorstwachtertje' te overwegen, ze moeten namelijk kunnen drinken als ze droogvoer krijgen. Bijvoederen is nodig bij vorst en sneeuwval; dat geeft een sterk bemestend effect, daarom is het beter de loopruimte te beperken wanneer je bijvoedert, en ze dan niet in de hele tuin te laten lopen.

Als ze 's winters niet voldoende te eten hebben durven ze, net als konijnen, wel eens jonge bomen te ringen.

Let op voor beschimmeld droogvoer: de dieren worden er ziek van.

's Zomers zullen ze de schuilplaats enkel gebruiken als ze zich bedreigd voelen, b.v. door katten. Volwassen, gezonde cavia's laten zich niet gauw door katten vangen. Ze laten ze soms vrij dichtbij komen, maar zijn heel alert en rennen snel weg naar hun schuilplaats als de belangstelling te groot wordt. Worden ze toch gepakt, dan kunnen ze hard met de achterpoten trappen. Met hun scherpe klauwen kunnen ze daardoor de kat zo hard toetakelen dat die hen laat ontsnappen.

Een dier alleen kán, maar gezelschap van soortgenoten van de andere sekse stellen ze zeer op prijs en dat maken ze met gezellig geknor en gekke sprongtjes duidelijk. Daar komen natuurlijk jongen van, wat niet onmiddellijk een bezwaar hoeft te zijn als je ruimte hebt, maar de aangroei verloopt wél exponentieel. Jongen zijn *niet* veilig voor de poes.

Een cavia leeft niet zo lang (enkele jaren). In principe zou je ze kunnen eten, dat gebeurt ook in hun Zuidamerikaanse landen van herkomst. Zelf heb ik het nog niet over mijn hart gekregen. □

Johan Heirman - bioloog, natuurtuinpionier. Hij schreef in Oase 1993/3 in het artikel 'Terug naar Eden? Een beschaafde passie voor wildheid' o.a. over deze Gentse tuin.

Zijn adres:

Bijlokevest 87, B 9000 Gent
